

Tíz éves a német nemzetiségi oktatás Újbudán

A 2001. évi általános népszámlálás során Budapest XI. kerületében 603-an vallották magukat német nemzetiségűnek, 1139-en pedig úgy nyilatkoztak, hogy kötődnek a német nemzetiség kulturális értékeihez. 828-an családi és baráti körben beszélték a német nyelvet, s 322-en vallották magukat német anyanyelvűnek. Ezek az adatok igazolják, hogy a kerületben vannak hagyományai a német kultúrának, amelyre a német nemzetiségi oktatás is építhet.

A Gazdagréti Törökugrató Általános Iskolában 1997-től folyik német nemzetiségi oktatás. A program beindítását a Budapest XI. kerületi Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzat kezdeményezte az erőteljesen jelentkező szülői igények alapján. Az első évben itt kezdődött meg, a következőben azonban már a szomszédos óvodában is elindult a német nemzetiségi nevelés.

A kerületben jelentős a német nemzetiségű lakosság asszimilálódása, a tanulók nemzetiségi származását tekintve az osztályok heterogén összetételűek. Azok a tanulók, akik nemzetiségi származásúak, a nemzetiségi témákról az iskolában hallanak először. Éppen ezért kiemelt cél az ismeretközvetítés, a hagyományörzés, a más kultúrák tiszteletére nevelés – ezeken keresztül a nemzetiségi öntudat erősítése – és az érdeklődés felkeltése a nemzetiségi témák iránt.

Az indulás

A Törökugrató utcai Általános Iskolában az 1997/98. tanévben 17 tanuló kezdte meg a német két tannyelvű nemzetiségi program szerinti tanulást. Jelenleg az iskola 380 tanulója közül 136 (a diákok 35 %-a), nyolc évfolyamon, hét osztályban vesz részt benne.

A kétnyelvű nemzetiségi osztályok nevelési-oktatási célja a német nyelv magas szintű elsajátítása az általános iskolában, a német ajkú nemzetiségi kultúra megismertetése, ápolása, átörököltetése. A nyelvtanulás folytonossága érdekében a Szivárvány Óvoda német nemzetiségi csoportjai és az iskola között szakmai együttműködés alakult ki.

A nemzetiségi nevelésben és oktatásban résztvevő tanulók egy világnyelv biztos tudása mellett a német kisebbségi népcsoport történelmét, kultúráját, földrajzát is megismerik. Éppen ezért e programba a német nemzetiségű tanulók mellett azok jelentkezését is várjuk, akik szeretnének többet tudni a magyarországi németek kultúrájáról.

Programok és eredmények

Az iskolában folyó német nemzetiségi oktatás eredményességét mi sem bizonyítja jobban, mint a 2003. évi OKÉV mérés, melynek összesített eredménye német nyelvtudásból 97%-os lett.

Iskolánknak kiemelten jó kapcsolata van Újbuda Német Kisebbségi Önkormányzatával, a Fővárosi Német Önkormányzattal, a XI. kerület Német Ok-

tatást és Kultúrát Támogató Egyesülettel, valamint a Taksonyi Német Önkormányzattal. Tanulóink rendszeresen részt vesznek az említett szervezetek által meghirdetett szaktárgyi versenyeken.

Fontos célunk a kerületünkben fellelhető német nemzetiségi emlékhelyek, kegyhelyek felkutatása és azok rendszeres gondozása, valamint az is, hogy megismerkedjünk ezen emlékhelyek történetével. Tanítási órákon kívül diákjainknak állandó és egyedi programokat szervezünk: német témájú vagy nyelvű színházi előadások és múzeumlátogatások formájában.

Márton napi rendezvényünket a 2003/2004-es tanévben rendeztük meg először a német nemzetiségi osztályokban tanuló gyerekek és szüleik számára. Több mint száz gyerek énekelte együtt a hagyományos német dalokat. Az osztályok azóta is rövid, német nyelvű műsorral készülnek, s évről évre saját készítésű Márton-napi lámpásokkal énekelve sétálják körül az iskola épületét. Legutóbb már közel kétszáz résztvevő elevenítette fel közösen az eseményhez kötődő német hagyományt.

A kerületi és a fővárosi Német Kisebbségi Önkormányzattal és a szülőkkel közösen ünnepeljük meg az *Adventet*: német nyelvű karácsonyi műsorral kedveskedünk a vendégeinknek.

Több éve szervezünk *erdei iskolát* is *Brennbergbányán*, német nemzetiségi környezetben. Itt nemcsak a szaktárgyak tananyagának kiegészítésére, hanem különleges, helyszíni élményekre, közösségépítésre, anyanyelvápolásra, illetve a magyarországi németek élő tárgyi kultúrájának és történelmi értékeinek megismerésére is kiváló lehetőség adódik. A tanulók megismerkednek a környező településekkel, emberekkel, a sváb hagyományokkal. Mindez persze németül történik, s esténként naplóban számolnak be élményeikről.

Hasonló céllal szervezzük a *német nyelvyakorlási lehetőséget biztosító táborainkat Obervellachban*. A diákok itt csoportbontásban, napi két órát töltenek a helyi nyelvtanárokkal, akik sok játékos, írásbeli és szóbeli feladattal készülnek. A nyelvórák után a gyakorlatban is alkalmazzák a tanultakat, tájékozódnak a helyszínen, interjút készítenek a lakosokkal, épületeket keresnek fel megadott információk alapján. Múzeum-látogatások, kirándulások színesítik a programot. A nap végén a tanulók itt is német nyelvű naplót írnak.

Részt veszünk az Országos Német Színjátóztábor munkájában is. A csapatjátékok, a drámajátékok sora után a fiatalok színdarabot írnak, s adnak elő a helybelieknek, valamint a szülőknek. A nyelvtudásuk intenzíven fejlődik ilyenkor: nyitottabbak lesznek, s mindig szívesen megismételnék ezt a programot. A Múltkóstolgtató tábor keretében *kirándulásokat szervezünk Mecseknádasdra, Bonyhádra, Hartára, Ófaluba*. Több alkalommal jártunk a törökbálinti és a budaörsi Falumúzeumban is.

A *szakköreink*, a közös érdeklődés alapján létrejövő *alkalmi csoportok* jó terepei a közösségfejlesztő munkának. Minden évben működtünk hagyományörző szakkört, amely keretében a német nemzetiség jellegzetes ételleivel, népi hagyományaival ismertetjük meg a tanulókat. Kiemelten kezeljük a *zenei- és tánc tehetségek fejlesztését*. Nemzetiségi énekkarunk és táncs csoportunk a jellegzetes német dalokkal és táncokkal ismerkedik.

Az *elmúlt három évben összesen 47 tanulónk végzett*. Az első kimenő osztályunkból három fő (*Nigicser Anna, Horváth Gergő és Bányai Fanni*) a középiskola elején – már októberben – érettségi vizsgát tett a német nyelvből. A második végzős osztályból jelenleg öten, már az úgynevezett nulladik évfolyamon megszerezték a középfokú német nyelvvizsga-bizonyítványt (*Nigicser Dávid, Berta Nóra, Farkas Orsolya, Asztalos Lilla és Kurucsó Bence*). Ők jelenleg már a felsőfokú nyelvvizsgára készülnek. A harmadik osztályunkról még nincs adatunk, hisz csak ebben a tanévben kezdték meg középiskolai tanulmányaikat.

Természetesen a programban végző valamennyi tanuló a középiskolai tanulmányainak kiválasztásánál is kiemelten kezeli német nyelvtudása fejlesztését. Szinte mindegyikük haladó német nyelvi csoportot választ. A németes osztályokban tanulók legtöbbször tehetséges, szorgalmas, más tantárgyakat is eredményesen tanul. Ezek az osztályok iskolánk leg-sikeresebb osztályai. Az első kimenő osztály 12 diákjából kettőt felvettek a tartósan a legmagasabb követelményt támastzó magyar középiskolába, a Fazekas Mihály Gimnáziumba, s az osztály 75 %-a a budaörsi Illyés Gyula Gimnáziumban folytatta a tanulmányait. A többi osztályunk beiskolázási adatai is hasonlóak. A tanulók magabiztosan folytatják nyelvi tanulmányaikat, ugyanakkor nagyon könnyen tanulják a második idegen nyelvet is, hiszen már elsajátítottak egy nyelvet és nyelvtanulási szemléletet.

A nemzetiségi oktatásban tanító pedagógus számára az oktatás-nevelési különleges feladatok ellátását is jelenti, ezért nemzetiségi pótlékot kapnak. Ennek összege bruttó 3600.- Ft/fő/hó, igen kevés azért a többletmunkáért, amely a nemzetiségi program megvalósításához szükséges. A magasabb tanulói fejkvóta teszi lehetővé, hogy a tanárok kiemelkedő munkavégzését jutalommal díjazzuk, ösztönözzük. A nem nyelvszakos pedagógusainknak nyelvvizsgapótlék is adható. (A középfokú nyelvvizsgáért 9800, a felsőfokúért 19 600 forint). Büszkék vagyunk

A német kéttannyelvű nemzetiségi oktatásban résztvevő tanulók száma 1997-től:

	1. o.	2. o.	3. o.	4. o.	5. o.	6. o.	7. o.	8. o.	össz.
1997/98	17								17
1998/99	14	14							28
1999/00	32	15	16						63
2000/01	21	32	12	15					80
2001/02	32	20	36	12	15				115
2002/03	20	32	18	35	12	13			130
2003/04	13	17	30	18	32	13	13		136
2004/05	17	12	18	29	16	29	15	12	148
2005/06	21	18	11	19	26	17	23	14	149
2006/07	22	20	18	11	18	24	15	21	149
2007/08	17	22	20	16	5	19	23	16	138

rá, hogy az iskola pedagógusai több alkalommal kitüntetést is kaptak. *Matura* Rita elnyerte a Fővárosi Német Önkormányzat által adományozott „Az év némettanárnoje” kitüntetést is.

A ma divatos és drága tankönyvek a Nemzeti Tankönyvkiadó kiadványainál jobban motiválják a gyerekeket. Szívesen dolgoznak a színes, CD-meléklettel ellátott könyvekből, s a tanároknak nagy segítség a kiadói honlapokon található számos segédanyag. (A Pinpong Neu tankönyv leckéinek összefoglalása után a tanultak megerősítését szolgálja például az internetes óra, amikor a diákok a számítógépen is gyakorolhatnak. Mennyivel érdekesebb, izgalmasabb így, mintha hagyományosan a tábláról füzetbe dolgoznának?)

Ugyanakkor a nemzetiségi jelleg miatt mindezek kiegészítésre szorulnak, külön tananyagot kell összeállítani a német irodalom tanításához is. A heti öt óra és a követelmények gyors haladást írnak elő. Nagyon sok esetben kapunk segítséget az újbudai német kisebbségi önkormányzattól. Folyamatos az együttműködésünk: mind erkölcsileg, mind anyagiilag támogatják munkánkat. Örömmel veszünk részt a kerületi vers- és prózamondó versenyek szervezésében és lebonyolításában, s nagyon sokszor kaptunk német nemzetiségi irodalmi műalkotásokat. Igény esetén rendelkezésünkre áll a német nyelvi klub, és előadás formájában tájékoztatást kaptunk tőlük a német nyelvű felsőfokú képzésekről. Felhívják a figyelmünket a pályázati lehetőségekre, a továbbképzésekre, s anyagiilag is támogatják a pedagógusok továbbképzését. További anyagi támogatásra lenne szükségünk az *Obervellach-i táboroztatáshoz, az iskolai német táncoktatáshoz, a brennbergbányai tábor kézműves foglalkozásaihoz*.

A kerületi és budapesti német vers- és prózamondó versenyen tanulóink mindig az első három helyezést érik el. Diákjaink többször szerepeltek sikeresen a budapesti döntőben, majd a regionális és országos versenyeken is. *Nigicser Illés* például a 2005/2006-os tanévben első lett az országos versenyen is.

K. É.

(Következő számunkban a Teleki Blanka Általános Iskola tíz éves munkáját mutatjuk be.)